

Aan de Gemeenteraad van Tiel
Postbus 6325
4000 HH Tiel

Tiel, 9 oktober 2017.

Betreft: Advies Plan van aanpak GGZ - Beschermd Wonen - Maatschappelijke Opvang (Inspraakversie)

Geachte leden van de raad,

Hierbij bied ik u aan een advies over het Plan van aanpak GGZ - Beschermd Wonen - Maatschappelijke Opvang (Inspraakversie).

De aanvraag

De adviesaanvraag is aangekondigd per e-mail van 15 september 2017 en mondeling toegelicht in de vergadering van de Wmo-Raad van 27 september 2017 door de contactambtenaar van de gemeente Tiel. Bij de stukken was toegezonden een concept (Inspraakversie) dat de basis is geweest voor het onderstaande advies.

Ter toelichting is van de zijde van de gemeente aangegeven in welke fase de besluitvorming op regionaal niveau was en dat het concept Plan van aanpak op 5 oktober 2017 zou worden voorgelegd aan de vertegenwoordigers van de Colleges van burgemeester en wethouders van de afzonderlijke gemeenten. Geconstateerd werd dat de voorgeschreven adviestermijn van 6 weken niet zou worden gehaald en dat alleen nog zinvol een advies zou kunnen worden gegeven als dat uiterlijk 10 oktober 2017 en direct aan de gemeenteraad zou worden toegezonden. Tegelijkertijd kon niet worden uitgesloten dat de behandeling in de Raad een maand zou worden uitgesteld.

Voorgeschiedenis

Historisch en bestuurlijk kader

Er vindt een decentralisatie plaats van verantwoordelijkheden en een verlegging van financiële risico's van de rijksoverheid naar de gedecentraliseerde overheden. Daarbij werden argumenten van betaalbaarheid, efficiency, en gedecentraliseerde besluitvorming aangevoerd om verschillen in de aanspraak op voorzieningen van inwoners van verschillende gemeenten te rechtvaardigen.

De rijksoverheid heeft een aantal zorgtaken die voorheen op grond van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) en de Wet voorzieningen gehandicapten (WVG) landelijk werden bekostigd, gedecentraliseerd naar de gemeenten in de Wet maatschappelijke opvang (Wmo). De Wet langdurige zorg (Wlz) heeft per 1 januari 2015 de AWBZ vervangen als collectieve ziektekostenverzekering, maar biedt een beperktere dekking.

Cliëntperspectief

Mensen die op zorg waren aangewezen voor zichzelf of voor hen voor wie zij als ouder, kind of medeburger verantwoordelijkheid droegen of voelden, hoorden aan de ene kant enthousiaste woorden over meer participatiemogelijkheden, betere indicaties, zorg op maat en in de eigen omgeving, terwijl van de andere kant hun belangen- en zelforganisaties waarschuwen voor de onvoorzienbare gevolgen van de hele operatie.

De eerste Wmo stamt uit 2007; de Wmo 2015 bouwt daarop voort.

Rol van en gevolgen voor gemeenten

Gemeenten hebben individueel en via de Vereniging Nederlandse Gemeenten aangegeven deze decentralisaties in het sociaal domein wenselijk te vinden en ook in staat zijn de daarbij behorende verantwoordelijkheden voor hun inwoners op zich te nemen. De belangrijkste, nu geldende wetten, zijn de Wmo 2015, de Jeugdwet 2015 en de Participatiewet (2015). De gemeenten uitten wel grote zorgen over de mate waarin en de snelheid waarmee bezuinigingen op de uitgaven in deze sectoren werden opgelegd. De rijksoverheid benadrukte in een publiciteitscampagne vooral de voordelen naar de bevolking, terwijl gemeenten waarschuwend lieten horen: het wordt niet meer, het wordt minder.

Extramuralisering en ambulantisering

Bezuinigingsmaatregelen hebben onder meer geleid tot extramuralisering en ambulantisering. Dat wil zeggen dat mensen die voorheen in instellingen woonden en daar verzorgd werden, nu in reguliere woningen worden verzorgd en begeleid. Dat geldt voor verzorgingsbehoeftige ouderen, maar ook voor mensen met psychiatrische en verslavingsproblemen.

Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang

Met betrekking tot beschermd wonen (o.m. woonvormen en begeleiding van mensen met psychiatrische en psychosociale problematiek) en maatschappelijke opvang (o.m. opvang van dak- en thuislozen, verslavingszorg) is nu een traject ingezet met een overgangsfase van 2018 tot 2020. Na 2020 zullen niet meer de zogenaamde centrumgemeenten rechtstreeks de financiering en de zorgplicht hebben, maar gaan die gefaseerd over naar alle gemeenten.

Advies

Op grond van het concept-Plan van Aanpak

a. Uitgangspunt is het Advies van de Commissie Toekomst beschermd wonen (Commissie-Dannenbergh) *Van beschermd wonen naar een beschermd thuis* (november 2015). De Commissie waarschuwt dat door vergaande hospitalisering van de huidige populatie van woonvoorzieningen beschermd wonen de ambulantisering een proces van ten minste 15 jaar gaat worden en vooral langs de weg van beperking van de instroom tot stand moet komen. Dit zal nog verder worden bemoeilijkt doordat tegelijkertijd het aantal GGZ-bedden wordt afgebouwd, waardoor er juist meer behoefte aan beschermd wonen zal zijn. Ook zijn er nu al onvoldoende betaalbare en geschikte woningen beschikbaar voor deze financieel zwakke doelgroep.

b. Afbouw van plaatsen in kleinschalige woonvoorzieningen (woonhuizen) in de wijk, leidt ertoe dat onvoldoende capaciteit overblijft om in die fase de mensen die er nog wel wonen voldoende ondersteuning en begeleiding te bieden. Dat maakt dat mensen die toch al moeite hebben zich staande te houden in hun woonomgeving, gedwongen een keer extra moeten

verhuizen met alle aanpassingsproblemen en verstoring van de sociale contacten in de woonomgeving van dien.

c. Cliënten dreigen de dupe te worden van een financieringsstrijd tussen zorgverzekeraars en gemeenten. Dat kan alleen voorkomen worden door vooraf sluitende financieringsafspraken tussen die partijen en een onafhankelijke indicatiestelling, bijvoorbeeld door de GG en GD.

d. Cliënten, die voor hun huisvesting afhankelijk zijn van een instelling, voelen zich niet vrij om bij diezelfde instelling te klagen indien bijvoorbeeld voor een PGB geen adequate dagbesteding wordt geboden. Dat vraagt eens te meer om de instelling van een onafhankelijk vertrouwenspersoon die kan ondersteunen en bemiddelen bij klachten. Een tweede reden om tot de aanstelling van een lokale vertrouwenspersoon over te gaan is om omwonenden die zich onveilig of soms misschien bedreigd voelen door mensen met probleemgedrag een laagdrempelig aanspreekpunt te geven waar ze hun zorgen veilig kunnen uiten.

reeds eerder verstrekte adviezen in dit kader

Op 8 april 2017 heeft de Wmo-Raad in een voorlopig advies enkele punten aan de gemeente aangereikt ter overweging en ter verwerking in de besluitvorming over dit onderwerp. Dit advies is hierbij gevoegd. Voor zover het gaat om inhoudelijke punten maken deze integraal onderdeel uit van het in deze brief vervatte advies. Het betreft de onder 1, 6 en 9 van de brief van 8 april geformuleerde adviezen:

e. Bij de regionalisering die doorgevoerd gaat worden en waar in de stukken nog weinig woorden aan worden gewijd, hoort het bijna-gedwongen verhuizen. Dat proces is binnen de RIBW al gaande d.w.z. de plannen zijn er en de cliëntenraad is om advies gevraagd dus het zal niet meer lang duren voor de eerste verhuizingen beginnen. Voor de kwetsbare groep die het betreft is de uiterste voorzichtigheid van belang. Zeker als het verhuizingen betreft van de stad met haar faciliteiten naar gebieden in de dorpen eromheen waar veel minder mogelijkheden zijn.

f. Dagbesteding komt ook niet met voorrang in de plannen voor. Juist als je mensen naar ambulante woonvormen laat overgaan is het aanbieden van zinnige tijdsbesteding o.i. een must! Dus propageer deze vormen van deelname aan de maatschappij. En voorkom daarmee terugval naar ernstiger verwarring. Dagbesteding is zeker belangrijk maar nog belangrijker is dat er een dagelijkse inloop is met gelijkgestemden.

g. Bij ambulantisering mag het betalen van eigen bijdragen nooit een voorwaarde zijn voor het krijgen van begeleiding. Zorg dat de eigen bijdrage geen reden wordt voor zorgmijding.

vragen die voor u van belang zijn

Verder zijn in de bijlage onder 2, 3, 4, 5, 7 en 8 vragen geformuleerd waarvan de beantwoording voor u, als gemeenteraad, inzichtgevend kan zijn voor uw besluitvorming.

Met de meeste hoogachting,

Namens de Wmo-raad,

w.g.

F.A. van Oostveen, voorzitter.